

wówczas po prostu wszczyna postępowanie w sprawie nadania stopnia doktora. Z tego powodu większość tego rozdziału będzie dotyczyła wyłącznie przygotowywania rozprawy doktorskiej właśnie w szkole doktorskiej, ponieważ różnego rodzaju formy wsparcia lub finansowania doktoratu lub osoby go przygotowującej (np. w postaci różnych stypendiów czy konkursów grantowych) kierowane są najczęściej wyłącznie do osób będących doktorantami.

STYPENDIUM DOKTORANCKIE – PODSTAWOWE ZAPLECZE FINANSOWE DOKTORANTA

Pierwszą odpowiedzią na konieczność zapewnienia podstawowego bezpieczeństwa finansowego osób przygotowujących rozprawy doktorskie jest stypendium doktoranckie, wypłacane przez podmioty prowadzące szkoły doktorskie. **Czym jest stypendium doktoranckie?** W skrócie – jest comiesięcznym świadczeniem, które otrzymujesz kształcąc się w szkole doktorskiej, abyś mając podstawowe zaplecze finansowe mógł się skupić na prowadzeniu badań oraz rozwijaniu swojej wiedzy, umiejętności i kompetencji naukowych, a nie na „dorabianiu” na boku po to, aby zabezpieczyć swoje podstawowe potrzeby bytowe.

Stypendium doktoranckie, co do zasady, otrzymuje każdy doktorant (czyli osoba kształcąca się w szkole doktorskiej). Dlaczego „co do zasady”? Ponieważ są pewne wyjątki. Po pierwsze, stypendium doktoranckiego nie otrzymuje doktorant, który już posiada stopień doktora. Po drugie, stypendium doktoranckie przysługuje tylko przez okres kształcenia w szkole doktorskiej, ale nie dłuższy niż 4 lata. Jeśli więc pobierałeś stypendium dokto-

ranckie w szkole doktorskiej już przez 4 lata, to dłużej – nawet wciąż będąc doktorantem – nie będziesz już mógł go pobierać. Po trzecie, nie otrzymasz stypendium doktoranckiego, jeżeli Twoje kształcenie w szkole doktorskiej wiąże się z obowiązkiem zatrudnienia w tej samej instytucji na podstawie umowy o pracę z wynagrodzeniem, którego wysokość przekracza wysokość wynagrodzenia profesora.

Co istotne, stypendium doktoranckie (poza wskazanym wyżej wyjątkiem dot. wynagrodzenia uzyskiwanego z tytułu pracy w tej instytucji) ma charakter **niezależny od jakichkolwiek innych świadczeń, Twojego wynagrodzenia za pracę, czy też sytuacji finansowej i posiadanego majątku**. To, jakie masz inne dochody, czy też jakie masz zgromadzone oszczędności lub źródła zarobkowania, nie ma żadnego znaczenia, bo stypendium doktoranckie należy Ci się tylko z tego tytułu, że jesteś doktorantem. Jest to **nieopodatkowana, bezwarunkowa i bezzwrotna** inwestycja budżetu państwa w Twój rozwój, dokonywana z zamiarem, aby czas, który musiałbyś przeznaczyć na jakiś rodzaj pracy zarobkowej, został przez Ciebie w całości poświęcony na działalność naukową. Gdy na skutek tej inwestycji zostaniesz dobrym naukowcem, skorzystasz na tym nie tylko Ty, ale także państwo, gospodarka i społeczeństwo.

Ile wynosi stypendium doktoranckie? Przepisy prawa określają jego minimalną wysokość na poziomie 37% wynagrodzenia profesora przed oceną śródokresową oraz 57% wynagrodzenia profesora po ocenie śródokresowej. W chwili, w której piszę te słowa, wynagrodzenie profesora wynosi 9370 zł. To stawki minimalne, zatem w każdej szkole doktorskiej można ustalić wyższe. Co więcej, kwota ta będzie ulegała każdorazowej zmianie, gdy rosnąć

będzie minimalne wynagrodzenie profesora (ustala je minister odpowiedzialny za sferę szkolnictwa wyższego i nauki).

Podkreślam raz jeszcze – bo często budzi to wątpliwości – że opisane wyżej stypendium doktoranckie wypłacane jest jedynie osobom kształcącym się w szkołach doktorskich. **Jeżeli przygotowujesz rozprawę w trybie eksternistycznym albo zrekrutujesz się na tzw. „seminarium doktorskie”, nie otrzymasz tego świadczenia.**

INNE RODZAJE STYPENDIÓW

Poza opisanym wyżej bazowym, powszechnym stypendium doktoranckim, doktoranci (albo szerzej – młodzi naukowcy) mogą się też ubiegać o wiele innych stypendiów, nagród czy wyróżnień finansowych. Są one przyznawane przez bardzo różne podmioty i instytucje, a tutaj wskażemy tylko kilka przykładowych.

Najczęściej spotykanymi stypendiami innymi niż wskazane wyżej stypendia doktoranckie są **stypendia przyznawane przez jednostki samorządu terytorialnego**. Być może słyszałeś np. o stypendiach prezydenta miasta albo marszałka województwa, przyznawanych dla najlepszych doktorantów kształcących się w danym mieście lub województwie. Tego rodzaju stypendia mogą być istotnym dodatkiem do podstawowego stypendium doktoranckiego, ale nie są dostępne wszędzie. Jednostki samorządu terytorialnego mają prawo ustanowić takie dodatkowe stypendia, lecz nie mają takiego obowiązku, zatem musisz sprawdzić, czy w Twoim ośrodku istnieje taka forma wsparcia doktorantów, a jeżeli tak – jakie są zasady ich przyznawania.

Obok stypendiów samorządowych, dodatkowe stypendia naukowe mogą być przyznawane także przez inne podmioty, np. **różnego rodzaju fundacje lub przedsiębiorstwa**. Stypendia takie mają bardzo różny charakter – np. firmy mogą nagradzać doktorantów prowadzących swoje badania w określonych, bliskich z punktu widzenia profilu danego przedsiębiorstwa, dyscyplinach (np. inżynieryjno-technicznych w przypadku firm technologicznych albo medycznych w przypadku firm z sektora ochrony zdrowia) albo też doktorantów kształcących się w regionie, w którym działa dana firma. Fundacje lub stowarzyszenia również mogą tworzyć programy stypendialne i często mają one zasięg ogólnokrajowy. Różny jest też zakres stypendiów przyznawanych przez fundacje lub stowarzyszenia – są takie, które generalnie nagradzają najlepszych młodych naukowców, ale są też takie, które wsparciem otaczają tylko tych prowadzących działalność naukową w konkretnym zakresie (np. spójnym z przedmiotem działalności fundacji). Przykładami tego rodzaju stypendiów przyznawanych przez organizacje pozarządowe lub przedsiębiorstwa są **nagrody tygodnika Polityka** lub coroczne **stypendia „START”** przyznawane przez Fundację na rzecz Nauki Polskiej.

Czasami zdarza się również, że różnego rodzaju dodatkowe stypendia naukowe są przyznawane przez uczelnie i instytuty badawcze, niejako obok bazowego stypendium doktoranckiego jako forma nagrodzenia najlepszych doktorantów. Podmioty prowadzące szkoły doktorskie nie mają takiego obowiązku, jest to fakultatywne, ale czasami spotykane. Spróbuj się dowiedzieć, czy w uczelni/instytucji, w którym przygotowujesz lub zamierzasz przygotowywać doktorat, istnieją takie stypendia, a jeżeli tak, to jakie są zasady ich przyznawania.

